

3. Салабуда Ю. О. Сутність та зміст професійної компетентності вихователів закладу дошкільної освіти. *Науковий пошук молодих*: збірник статей аспірантів та магістрантів. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2019. Випуск 3. С. 170–174.

4. Швайка Л. А. Методична робота в ДНЗ. Харків : «Основа», 2017. 304 с.

Ірина Небитова,

доктор філософії, доцент кафедри початкової і професійної освіти,
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Олександр Міщенко,

здобувач наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 015 Професійна освіта,
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ

Сучасна освіта перебуває в епіцентрі стрімких технологічних змін. Використання штучного інтелекту (ШІ) стає ключовим інструментом для трансформації педагогічних підходів, індивідуалізації навчання та підвищення ефективності освітнього процесу. Для вчителів початкових класів це означає необхідність освоєння інноваційних технологій і готовність застосовувати їх у щоденній роботі з учнями. Зокрема, підготовка майбутніх педагогів до інтеграції ШІ в професійну діяльність вимагає розробки теоретичних і практичних підходів, орієнтованих на розвиток компетентностей ХХІ століття.

Проблема використання штучного інтелекту в освіті дедалі частіше привертає увагу сучасних науковців. Різні аспекти цієї проблеми досліджували такі вчені, як: І. Візнюк, С. Литвинова, О. Ніконов, Н. Макогончук, Ю. Матвієнко, К. Певень, Н. Хміль та ін.

Слід зазначити, що готовність до використання ШІ у професійній діяльності є багатовимірним поняттям, яке включає такі ключові компоненти [3]:

1. Когнітивний компонент. Майбутній учитель має розуміти основи функціонування ШІ, зокрема принципи алгоритмів машинного навчання, можливості нейронних мереж і практичні застосування ШІ в освітньому процесі.

2. Мотиваційний компонент. Позитивне ставлення до технологій є основою для їх ефективного впровадження. Формування мотивації передбачає усвідомлення переваг ШІ, таких як полегшення рутинних завдань і покращення індивідуального підходу до учнів.

3. Операційний компонент. Це практичні вміння, зокрема створення адаптивного навчального контенту, використання платформ на основі ШІ (наприклад, Khan Academy, ClassCraft) та організація інтерактивного навчання.

4. Рефлексивний компонент. Передбачає здатність аналізувати ефективність застосування технологій, вдосконалювати власні підходи та уникати потенційних ризиків.

Дослідження науковців свідчать про те, що штучний інтелект змінює функціональну роль вчителя, доповнюючи його діяльність такими аспектами [1]:

- індивідуалізація навчання (системи, що працюють на основі ШІ, наприклад, DreamBox або Squirrel AI, дозволяють створювати персоналізовані траєкторії навчання з урахуванням темпу засвоєння матеріалу учнем);
- автоматизація оцінювання (платформи на основі ШІ, наприклад, Gradescope, здатні автоматично перевіряти завдання, що економить час учителя і забезпечує об'єктивність оцінювання);
- аналітика великих даних (завдяки аналітичним платформам, як-от PowerSchool, учителі отримують дані про прогрес учнів, їхні сильні й слабкі сторони, що дозволяє коригувати освітній процес у реальному часі);
- використання ШІ у повсякденних завданнях (інструменти, як ChatGPT, допомагають генерувати плани уроків, створювати інтерактивні матеріали та навіть розробляти індивідуальні завдання).

Зауважимо, що формування готовності майбутніх учителів до використання ШІ у професійній діяльності потребує системного підходу до навчання у закладах вищої освіти. Так, у програму педагогічних дисциплін доцільно інтегрувати спеціальні курси з основ ШІ, такі як «Технології штучного інтелекту в освіті», «Цифрова грамотність педагога» тощо. Особлива увага має приділятися формуванню навичок аналізу великих даних, алгоритмів адаптивного навчання та базових понять етики використання ШІ.

У рамках педагогічної практики майбутні вчителі початкових класів мають працювати з платформами, які інтегрують ШІ. Наприклад: проведення уроків із використанням адаптивних платформ (Socrative), розробка інтерактивних вправ з елементами гейміфікації за допомогою Classcraft, вирішення реальних педагогічних кейсів з опорою на прогнози, створені ШІ тощо [2].

Також майбутні вчителі початкових класів мають усвідомлювати ризики, що пов'язані з використанням ШІ, зокрема захист персональних даних учнів, боротьбу з алгоритмічними упередженнями та розуміння обмежень технологій. Для цього можуть бути організовані спеціальні дискусії та тренінги.

Аналіз наукових досліджень доводить, що впровадження штучного інтелекту в освітній процес є досить перспективним, адже на базі університетів можуть бути організовані центри підтримки викладачів, які надають доступ до сучасного програмного забезпечення та консультацій із питань використання ШІ. Також інтеграція ШІ в національні стандарти освіти допоможе формувати компетентності майбутніх педагогів на ранніх етапах їхньої підготовки.

Проте, незважаючи на значний потенціал використання штучного інтелекту в освіті, він має певні недоліки [4]:

1. Недостатній рівень технічної підготовки. Багато вчителів не мають достатньої цифрової грамотності, що ускладнює впровадження ШІ.

2. Ресурсні обмеження. У деяких школах відсутні необхідні технічні засоби для роботи з інструментами на основі ІІІ.

3. Етичні дилеми. Використання ІІІ може викликати питання щодо конфіденційності, залежності учнів від технологій і автоматизації педагогічного процесу.

Отже, інтеграція штучного інтелекту в освітній процес значною мірою залежить від готовності майбутніх учителів початкових класів використовувати ці технології. Формування такої готовності потребує комплексного підходу, який поєднує теоретичну підготовку, практичний досвід і врахування етичних аспектів. Розробка освітніх програм, орієнтованих на розвиток цифрових компетентностей, сприятиме формуванню нового покоління вчителів, здатних ефективно працювати в умовах цифрової трансформації суспільства.

Список використаних джерел

1. Використання штучного інтелекту в освіті / І. Візнюк та ін. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2021. № 59. С. 14–22.

2. Литвинова С. Порівняння можливостей штучного інтелекту, нейромереж та чатботів для використання в освітній практиці вчителів. *Імерсивні технології в освіті*: збірник матеріалів ІІ Міжнародної науково-практичної конференції з міжнародною участю. Київ, 2023. Вип. 26. С. 167–173.

3. Ніконов О., Матвієнко Ю. Вплив штучного інтелекту на процес цифрової трансформації освіти. *Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у ХХІ столітті*: тези доповідей XLVI Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2022 рік (м. Полтава, 25 квітня 2023 р.). Полтава, 2023. С. 36–38.

4. Певень К., Хміль Н., Макогончук Н. Вплив штучного інтелекту на зміну традиційних моделей навчання та викладання: аналіз технологій для забезпечення ефективності індивідуальної освіти. *Перспективи та інновації науки*. 2023. № 11 (29). С. 306–316.

Людмила Пастернак,

здобувач другого (магістерського) ступеня вищої освіти

кафедри освітології і педагогіки,

Західноукраїнський національний університет

Науковий керівник – Оксана Писарчук,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри освітології і педагогіки,

Західноукраїнський національний університет

РОЛЬ КОМУНІКАТИВНИХ ІГОР У РОЗВИТКУ МОВЛЕННЄВОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ

Розвиток мовленнєвої активності дітей раннього віку є одним із ключових завдань дошкільної освіти, оскільки саме в цей період закладаються основи комунікативної компетентності та формуються перші навички соціальної взаємодії. Ранній вік є критичним періодом для розвитку мовленнєвих навичок, що забезпечують основу для подальшого комунікативного та когнітивного